

الفضای روانشناسی اجتماعی

تألیف:

دیش چندرا پراسد

مترجم:

دکتر فاطمه سادات طباطبائی نژاد

عضو هیأت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد نایین

سرشناسه: پراساد، دپیش چندرا

Prasad Deepesh Chandra

عنوان و نام پدیدآور: الفبای روانشناسی اجتماعی / تألیف دپیش چندرا پراساد؛ مترجم فاطمه سادات طباطبائی نژاد.

مشخصات نشر: نایین: انتشارات خطیب، ۱۳۹۸.

مشخصات ظاهری: ۲۰۰ ص.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۹۸۱-۵۲-۶

وضعیت فهرست نویسی: فیپا

یادداشت: عنوان اصلی: ABC of social psychology, 2009

موضوع: روان‌شناسی اجتماعی

موضوع: Social psychology

رده‌بندی کنگره: ۲ ۱۳۹۸ الف ۴ پ / HM ۱۰۳۳

رده‌بندی دیویی: ۳۰۲

شماره کتابشناسی ملی: ۵۶۲۴۳۵۹

شناسه افزوده: طباطبائی نژاد، فاطمه سادات، ۱۳۴۹ - ، مترجم

شناسه افزوده: Tabatabaei Nejad, Fateme Sadat

• نام کتاب: الفبای روانشناسی اجتماعی

• نویسنده: دپیش چندرا پراساد

• مترجم: فاطمه سادات طباطبائی نژاد

• ناشر: انتشارات خطیب

• نوبت چاپ: اول

• سال چاپ: ۱۳۹۸

• تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

• شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۹۸۱۵-۲-۶

• قیمت: ۲۰۰۰۰۰ ریال

• قطع: وزیری

• محل فروش: نایین، انتهای بلوار بعثت، انتشارات خطیب

• تلفن: ۰۳۱-۴۶۲۵۱۶۸۰

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
مقدمه.....	۴
ماهیت کلی غریزه.....	۹
غریزه در جامعه.....	۲۰
مفهوم اراده‌ی عمومی.....	۳۵
نقش منطق و اراده.....	۵۴
نظریه‌ی فکر اجتماعی یا گروهی.....	۶۳
سنت.....	۸۰
ویژگی‌های نژادی و ملی.....	۸۹
اجتماع، اساسنامه‌ها و مؤسسات.....	۹۶
سیاست و نظریه‌ی سیاسی.....	۱۰۳
روانشناسی جماعت.....	۱۱۳
روانشناسی تشکیلات و دموکراسی.....	۱۱۹
نتیجه‌گیری.....	۱۲۸

www.ketab.ir

فعالیت انسانی تا حدود زیادی اجتماعی^۱ است. اشخاص^۲ به ندرت در انزوای^۳ مطلق نسبت به دیگر افراد عمل می‌کنند؛ بیشترین رفتار^۴ مشترکاً تصویب شده است. اکثر افراد در واحدهای خانواده زندگی می‌کنند و در تشکیلاتی^۵ کم و بیش وسیع کار می‌کنند و در مشارکت با دیگر افراد ایفای نقش می‌نمایند. این فعالیت اجتماعی بر نوعی روان‌شناسی تحت عنوان روانشناسی اجتماعی^۶ متمرکز است. بر خلاف روانشناسی عمومی، که اغلب واحد افراد را در انزوای آزمایشگاه روانشناسی مطالعه می‌کند، روانشناسان اجتماعی رفتار افرادی را مطالعه می‌کنند که با دیگر افراد فعل و انفعال داخلی دارند. (به تفسیر مترجم به عبارتی در کنش متقابل می‌باشند.) یا اگر آن‌ها بر واحد افراد متمرکز می‌کنند، تنها در متن یا موقعیتی اجتماعی است. (برای مثال، ممکن است افراد مورد مطالعه برای توصیف احساساتشان راجع به دیگر افراد غایب دعوت شده باشند.) از طرف دیگر آثار جامعه‌شناسان، از تمرکز بر فرد پیشی گرفته، اکثر جامعه‌شناسان علاقه‌مند به ماهیت موقعیت‌های اجتماعی^۷ نظیر مدرسه یا خانواده یا ویژگی‌های نظام اجتماعی همچون لایه‌بندی‌شان در طبقات اجتماعی هستند و تأکید آن‌ها بر ساختارهای^۸ الگومند جامعه سوای از افراد سهم است.

طی مسیری طولانی ممکن است گفته شود روانشناسی اجتماعی علمی است که همبستگی^۹، تعامل^{۱۰} و نفوذ در بین افراد را مطالعه می‌کند. فرد متمایل است برای به دست آوردن اشیاء یا خشنود کردن، به دیگر افراد وابسته باشد. برای ضروریات پایه‌ای خوراک، پوشاک، سرپناه، محبت، امنیت^{۱۱} و غیره وابسته به دیگر اشخاص بوده و کالاها و خدمات تولید شده توسط دیگران را به کار می‌بریم. وقتی صبحدم، زود هنگام از پیاده‌روی دست می‌کشید، فروشنده‌ی شیر را در حال توزیع شیر برای قهوه‌ی صبح زود یا چای و صبحانه می‌بینید؛ خواه شیر لبنیاتی سازمان یافته باشد خواه شیر محلی. گروه دیگر مردم مشغول پخش روزنامه‌های روزانه هستند. همچنین ممکن است

1. Social
2. Individuals
3. Isolation
4. Behavior
5. Organizations
6. Social Psychology
7. Social institutions
8. Structures
9. Interdependence
10. Intraction
11. security

گل‌فروشان را ببینید که گل‌ها را برای نیایش صبح‌دم توزیع می‌تایند. کمی بعد سبزی‌فروش‌ها شروع به دوره‌گردی می‌کنند. بنابراین درست از لحظه‌ای که صبح‌دم از خواب بیدار می‌شوید، برای مهیا کردن کالاها و خدمات مورد نیازتان وابسته به دیگر اشخاص می‌باشید. این همبستگی‌ها بین اشخاص تعامل ایجاد می‌کند. صبح‌دم که برمی‌خیزید با والدین و دیگر اعضای خانواده‌تان در تعاملید. حتی اگر در هتل اقامت داشته باشید، به محض خروج از اتاق‌تان با مردم مواجه می‌شوید. در طول روز با دوستان و مدرسین خود و دیگر افراد در تعامل خواهید بود.

طی تعامل، نفوذ اعمال شده است. شما تحت تأثیر دوستان خود و مدرسین‌تان هستید و آن‌ها نیز تحت تأثیر شما هستند. دیگر مردم بر روی دیدگاه‌تان، اعتقادات‌تان و ارزش‌هایمان^۱ و ... تأثیرگذارند؛ گاه حاشیه‌ای و گاه بسیار عمیق. شواهد نفوذ اجتماعی^۲ پدیدار می‌شوند که کشش‌ها و دیدگاه‌تان تحت تأثیر واقع شوند. احتمالاً چنین نفوذی اغلب بدون این که شخص از آن آگاه باشد، اعمال می‌شود. گاهی اوقات ممکن است نفوذ به شیوه‌ای عمدی اعمال شود؛ برای مثال زمانی که گزینش استدلال‌های متقاعد کننده‌ی مبارزه‌ی انتخاباتی وجود دارد حتی تهدیدات ممکن است برای تحت نفوذ قرار دادن مردم مفید باشد.

بدینسان رفتار اجتماعی^۳ نتیجه همبستگی، تعامل و نفوذ دیگران است.

ارتباط با روان‌شناسی، جامعه‌شناسی و انسان‌شناسی

در حالی که روان‌شناسان عمومی فرآیند یادگیری^۴، انگیزش^۵، ادراک^۶، هوش^۷، شخصیت^۸ و ... را مطالعه می‌کنند، روان‌شناسی اجتماعی رفتار فرد را در تعامل چهره‌به‌چهره‌ی^۹ وی با دیگر اشخاص مطالعه می‌نماید. همچنین انسان‌شناسی و جامعه‌شناسی رفتار فرد را مطالعه می‌نمایند. در حالی که حدود توجه روان‌شناسی اجتماعی به رفتار فرد در تعامل وی با دیگران است، انسان‌شناسی متمرکز بر فرهنگ گروه، تکنولوژی، اعتقادات^{۱۰}، ارزش‌ها و موارد دیگر گروه است و جامعه‌شناسی، موقعیت‌های اجتماعی^{۱۱} و سازمان‌های اجتماعی^{۱۲} را مطالعه می‌کند.

بنابراین آشکار است که فهم رفتار اجتماعی نیازمند تجزیه و تحلیل روابط بین مردم است. رفتار اجتماعی در متن روابط متقابل، همبستگی و نفوذ اجتماعی مطالعه شده است. همچنین روان‌شناسی اجتماعی علاقه‌مند به

1. Values
2. Social influence
3. Social behavior
4. Learning
5. Motivation
6. perception
7. Intelligence
8. personality
9. Face-to-Face
10. Beliefs
11. Social institutions
12. Social organization

مشکلات یادگیری، ادراک، انگیزش، حواس و ... است. اما او به این فرآیند تنها در متن تعامل اجتماعی علاقه مند است. در مقایسه با روانشناس عمومی که این فرآیند را در متن محیط اجتماعی مطالعه می‌کند، روانشناس اجتماعی رفتار فرد را در محیط اجتماعی مطالعه می‌کند.

محیط اجتماعی با مطالعه‌ی مستقیم موقعیت اجتماعی، یا به صورت غیرمستقیم با جویا شدن از اشخاص در مورد چگونگی دید آن‌ها از موقعیت اجتماعی تعیین شده است. موقعیت اجتماعی از طریق توقعاتی که مردم از رفتار شایسته دارند قابل شناسایی است. بارکر (۱۹۶۸) به موقعیت‌های اجتماعی متمایز به عنوان زمینه‌های رفتار اشاره می‌کند. موقعیت کلاس درس، زمینه بازی، جشن ازدواج، مجالس ترحیم و ... از جمله زمینه‌های رفتار هستند که عمدتاً رفتاری را تعیین می‌کنند که نماینده‌ی رفتار نوعی در آن موقعیت‌هاست. شخص قادر است ببیند چگونه زمینه‌های رفتار، عمدتاً رفتار افراد را در انگیزش‌ها و ادراک‌شان کنترل می‌کند.

بدیهی است که رفتار ما، در خانه، در میان دوستان، کافه‌تریا، کلاس درس، کتابخانه و ... متفاوت است. در برخی موقعیت‌ها غیر رسمی هستیم، اما در موقعیت‌های رسمی نظیر کلاس درس، کتابخانه یا تالار سخنرانی مجبوریم از برخی قوانین متابعت نماییم. بدینسان زمینه‌ی اجتماعی بر رفتارمان تأثیر می‌گذارد. از طرف دیگر جامعه‌شناس^۱ نظام‌های اجتماعی را مطالعه می‌کند. او برای گزارش جنبه‌های متنوع ساختار اجتماعی در مقابل الگوی رفتار انسانی تلاش می‌کند. تجزیه و تحلیل وی براساس نهادهایی است که احتمالاً به عنوان الگوی رفتار تعریف نشده‌اند. آن‌ها رفتار افراد را از طریق مجموعه‌ای از قوانین تنظیم می‌کنند. این قوانین ممکن است متشکل از هنجارهای رسمی یا غیررسمی باشد.

همچنین در محدوده‌ی موقعیت‌ها تفکیک کارکردهایی صورت می‌گیرد که نقش‌ها را تشکیل می‌دهد. مجازات‌ها، پاداش‌ها^۲ و تنبیهاتی^۳ براساس همتوایی^۴ با هنجارها یا انحراف^۵ از آن تعیین شده‌اند. بنابراین عمده‌ی نظم رفتار بشری بر اساس هنجارها و مجازات‌های رایج در یک جامعه‌ی به خصوص می‌تواند دلیل موجهی باشد. نقش‌ها با انتظارات مردم در گروه به وجود می‌آیند. دانش‌آموزان از معلمین‌شان انتظار دارند نقش‌های خود را که عبارتند از: کمک به آن‌ها در آموختن، سنجش آن‌ها براساس امتحانات منصفانه، موافق بودن با پیشرفت آن‌ها، احترام گذاشتن به شخصیت آن‌ها و ... انجام دهند. معلمین نیز از دانش‌آموزان‌شان انتظار دارند تمایل به مطالعات‌شان را جدی بگیرند، تکالیف‌شان را انجام دهند، مؤدب و وابسته به تشریک مساعی^۶ باشند و بنابراین

1. Sociologist
2. rewards
3. punishments
4. conformity
5. deviation
6. cooperative

شناخت هنجارها، مجازات‌ها و نقش‌ها در جامعه‌ی معین برای توضیح الگوی یکنواخت رفتار بشری به جامعه‌شناسی کمک خواهد کرد. در مقابل کانون توجه روانشناس اجتماعی بر فرد است. او چگونگی دریافت‌های فرد از هنجارها، مجازات‌ها و نقش‌ها را در گروهی که فرد در آن زندگی می‌کند، بررسی می‌نماید. وی فشار فرد در گروه و نظام و چگونگی تأثیر افراد بر یکدیگر را مطالعه می‌کند.

بنابراین، روانشناسی اجتماعی برای فهمیدن تأثیراتی تلاش می‌کند که نظم و ترتیب^۱ و اختلاف در رفتار اجتماعی بشری را ایجاد می‌کند. علاقه‌مندی آن‌ها در این است که فرد به عنوان یک شرکت‌کننده در روابط اجتماعی است و تأکیدشان بر فهم اصولی فرآیند تأثیر اجتماعی این روابط است. کانون توجه روانشناسی اجتماعی بر فعالیت‌های افراد انسانی در ارتباط با آن محیط اجتماعی است که پیشرفت می‌کند و ... این کانون توجه به کلی با آن چه جامعه‌شناسان، انسان‌شناسان و اشخاصی که روانشناسی عمومی و تجربی را مطالعه می‌کنند، متفاوت است.

www.ketab.ir